

INFORMACJA dot. wyrobów pirotechnicznych

Zgodnie z treścią *ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 283, z późn. zm., zwanej dalej ustawą o materiałach wybuchowych) **wyroby pirotechniczne** są jedną z odmian materiałów wybuchowych, będących materiałem lub mieszaniną materiałów przewidzianych do wytwarzania ciepła, światła, dźwięku, gazu, dymu lub kombinacji tych efektów w wyniku samopodtrzymującej, egzotermicznej reakcji chemicznej.

Na wstępie należy zaznaczyć, że wskazane wyroby podlegają kompleksowemu unormowaniu w przepisach europejskich i krajowych. I tak: materiały wybuchowe podlegają klasyfikacji wynikającej z umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 882), która określa materiały niebezpieczne łącznie z kryteriami klasyfikacyjnymi, stosowaniem opakowań, oznakowań, a także nalepek ostrzegawczych.

Każdy materiał niebezpieczny posiada w klasyfikacji:

- numer UN (numer czterocyfrowy, poprzedzony literami UN np. UN 0334);
- nazwę przewozową (nazwa materiału przyporządkowana numerowi UN np. ognie sztuczne);
- kod klasyfikacyjny (symbol cyfrowo-literowy, zawierający podklasę i grupę zgodności materiału i przedmiotu wybuchowego, np. 1.4S).

Ponadto zgodnie z przepisem art. 10 ust. 1 i 2 pkt. 2 ustawy o materiałach wybuchowych nabywanie, używanie, przechowywanie oraz wytwarzanie materiałów wybuchowych metodą „in situ”, wymaga uzyskania stosownego pozwolenia, które wydaje lub cofa **wojewoda** oraz **dyrektor okręgowego urzędu górniczego** właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy lub jednostki naukowej. Wskazać również należy, iż na wytwarzanie oraz obrót (sprzedaż) tymi materiałami, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 *ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2037, z późn. zm., zwanej dalej ustawą o wykonywaniu działalności) wymagane jest uzyskanie koncesji, którą udziela, odmawia udzielenia, zmienia, cofa lub ogranicza jej zakres w drodze decyzji, **minister właściwy do spraw wewnętrznych**. Przepis art. 8 ustawy o materiałach wybuchowych określa, że nabywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego jest dozwolone od przedsiębiorcy posiadającego koncesję na obrót tymi materiałami, wyjątek w tym zakresie stanowi zbycie materiałów wybuchowych przedsiębiorcy posiadającemu pozwolenie lub koncesję na wytwarzanie i obrót tymi materiałami za zgodą wojewody lub dyrektora okręgowego urzędu górniczego właściwego ze względu na siedzibę przedsiębiorcy lub jednostki naukowej.

Nadzór nad prawidłowym obrotem – sprzedażą materiałów wybuchowych objętych reglamentacją, na podstawie art. 34 ustawy o wykonywaniu działalności – sprawuje stosownie do swoich kompetencji: **minister właściwy do spraw wewnętrznych, minister właściwy do spraw gospodarki, komendanci wojewódzcy Policji**. Natomiast nadzór nad prawidłowym wykonywaniem zasad nabywania, używania i przechowywania materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy o materiałach wybuchowych, sprawuje stosownie do swoich kompetencji **wojewoda**. Rozdział 5e cyt. ustawy, określa, że wyroby pirotechniczne klasy F4 podlegają kontroli organów nadzoru rynku, które stosownie do swoich kompetencji prowadzą; **wojewódzki**

inspektor handlowy, inspektor pracy, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, okręgowi inspektorzy pracy, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w odniesieniu do materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego stosowanych w górnictwie.

Wymogi bezpieczeństwa sprzedaży i magazynowania wyrobów pirotechnicznych wynikają z niżej wymienionych aktów prawnych:

- *rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji, transporcie wewnątrzzakładowym oraz obrocie materiałów wybuchowych, w tym wyrobów pirotechnicznych* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 262);
- *rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów* (Dz. U. Nr 109, poz. 719);
- *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 27 października 2010 r. w sprawie pomieszczeń magazynowych i obiektów do przechowywania materiałów wybuchowych, broni, amunicji oraz wyrobów o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym* (Dz. U. Nr 222, poz. 1451).

Przepisy precyzyjnie określają:

- pomieszczenia sklepowe - przeznaczone do realizacji bezpośredniej stałej sprzedaży;
- pomieszczenia zaplecza - przeznaczone do przechowywania ilości wyrobów pirotechnicznych zapewniających ciągłość sprzedaży;
- pomieszczenia magazynowe - przystosowane do składowania wyrobów pirotechnicznych o masie ponad 1000 kg brutto (wraz z opakowaniem), nieprzerwanie przez co najmniej 90 dni w roku oraz do sprzedaży wyrobów pirotechnicznych widowiskowych klasy 4, wyrobów pirotechnicznych przeznaczonych do użytku teatralnego klasy T2 oraz pozostałych wyrobów pirotechnicznych klasy P2;
- doraźnej sprzedaży – przeznaczone do realizacji okolicznościowej sprzedaży wyrobów pirotechnicznych widowiskowych, nie dłużej niż 21 dni w roku.

W pomieszczeniach sklepowych i pomieszczeniach zaplecza mogą znajdować się wyłącznie wyroby pirotechniczne widowiskowe klasy 1, 2 i 3, wyroby pirotechniczne przeznaczone do użytku teatralnego klasy T1 podlegające reglamentacji oraz pozostałe wyroby pirotechniczne klasy P1, w ilościach nieprzekraczających 1000 kg brutto ich łącznej masy, odpowiednio dla każdego z tych pomieszczeń.

W pomieszczeniach doraźnej sprzedaży mogą znajdować się wyłącznie wyroby pirotechniczne widowiskowe klasy 1, 2 i 3, w ilości nieprzekraczającej 300 kg brutto ich łącznej masy.

Prowadzenie sprzedaży wyrobów pirotechnicznych w innych obiektach handlowych musi odbywać się wyłącznie na wyodrębnionych do tego celu stoiskach, bez możliwości sprzedaży samoobsługowej.

Wymagania eksploatacyjne tych pomieszczeń obejmują:

- wyposażenie w podręczny sprzęt gaśniczy dostosowany do zagrożenia stwarzanego przez wyroby;
- konstrukcję zabezpieczającą przechowywane materiały przed dostępem osób nieuprawnionych;
- system wentylacji wyciągowej;
- drzwi ewakuacyjne otwierające się na zewnątrz w wyniku pchnięcia lub rozsuwające się po stronie zewnętrznej pomieszczenia;
- półki, regały i inne wyposażenie pomieszczeń winny być wykonane z materiałów trudnopalnych, uniemożliwiających w czasie pożaru wytwarzanie toksycznych związków zagrażających życiu i zdrowiu ludzi.

Wymagania dotyczące pomieszczeń magazynowych określa *rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27 października 2010 r. w sprawie pomieszczeń magazynowych i obiektów do przechowywania materiałów wybuchowych, broni, amunicji oraz wyrobów o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym.*

Przepisy wyróżniają:

- magazyny bazowe obejmujące obiekty magazynowe, w których przechowuje się materiały wybuchowe wytworzone w zakładzie produkcyjnym lub przeznaczone do obrotu;
- magazyny podręczne obejmujące pomieszczenia przemysłowe, laboratoryjne, sklepowe, rusznikarnie, w których przechowuje się materiały wybuchowe wytworzone w zakładzie produkcyjnym lub przeznaczone do obrotu, w ilościach niestwarzających istotnego zagrożenia;
- magazyny polowe – zajmujące wydzielony i oznaczony teren.

Odnosząc się do magazynów bazowych oraz podręcznych wskazać należy, że przepis cyt. rozporządzenia wyraźnie wskazuje na możliwość składowania tych materiałów w budynkach jednokondygnacyjnych.

Wskazane rozporządzenie określa również wymagania eksploatacyjne obiektów magazynowych, które m.in. powinny być właściwie zlokalizowane, wykonane z materiałów niepalnych, spełniać wymagania PN w zakresie elektryczności antystatycznej i być wyposażone w odpowiednie drzwi ewakuacyjne.

W tym miejscu należy wskazać, iż załącznik do *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 4 marca 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie instytucji wydających opinie o możliwości spełnienia warunków technicznych i organizacyjnych podczas wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym* (Dz. U. Nr 53, poz. 437) określa instytucje uprawnione do wydawania opinii o możliwości spełnienia warunków technicznych i organizacyjnych, zapewniających prawidłowe wykonywanie działalności gospodarczej (...).

Regulacja nakłada na przedsiębiorców prowadzących obiekty magazynowe określone obowiązki, w tym:

- wymóg przechowywania wyrobów pirotechnicznych posiadających certyfikaty, właściwie opakowanych i oznakowanych;
- zapewnienie wymaganej ochrony obiektu magazynowego;
- przechowywanie opakowań z wyrobami w miejscach do tego przeznaczonych, w sposób uniemożliwiający ich przypadkowe przemieszczanie lub deformowanie.

Regulacje prawne dotyczące zasad i warunków obrotu wyrobami pirotechnicznymi obejmują także kwestię odpowiedzialności karnej za przestępstwo określone w art. 36 (wykonywanie działalności bez koncesji) i 37 (sprzedaż wyrobów pirotechnicznych osobom niepełnoletnim) ustawy o wykonywaniu działalności, art. 164 i art. 171 *ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1600, z późn. zm.), bądź wykroczenie określone w art. 60¹ § 1 i 3 oraz art. 83 § 1 *ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 618, z późn. zm., zwanej dalej kw).

Wskazać również należy, że zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o wykonywaniu działalności, nie jest wymagane uzyskanie koncesji na obrót wyrobami pirotechnicznymi, o których mowa w art. 62c ust. 1 pkt 1 lit. a-c, pkt 2 lit. a oraz pkt 3 lit. a, ustawy o materiałach wybuchowych. Nadzór nad prawidłowym obrotem wyrobami pirotechnicznymi, co do których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na nabywanie, przechowywanie lub ich używanie sprawują – stosownie do swoich kompetencji – Inspekcja Pracy i wojewodowie zgodnie z zapisem art. 62zc ust. 2 pkt 2 ustawy o materiałach wybuchowych.

Na podstawie *ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 994, z późn. zm.) na terenie poszczególnych województw mogą obowiązywać, w ramach tzw. prawa miejscowego, dodatkowe uregulowania prawne w tym zakresie. Przepisy tego typu, o zbliżonej na terytorium RP treści, wprowadzają zakaz używania w miejscach publicznych petard oraz innych środków pirotechnicznych z wyłączeniem ograniczeń w dniach 31 grudnia i 1 stycznia każdego roku. Nie wszystkie jednak województwa w Polsce posiadają analogiczne przepisy w związku z czym należy uważać, że przy braku przepisów prawa lokalnego zastosowanie mają wyłącznie regulacje prawne w randze wskazanych powyżej ustaw. Zgodnie z treścią przywołanych powyżej aktów prawnych, używanie petard oraz innych środków pirotechnicznych, poza obostrzeniami wynikającymi z prawa miejscowego, nie jest prawnie zabronione.

Każdego roku w okresie Świąteczno-Noworocznym wojewodowie na podstawie lokalnej analizy ryzyka wprowadzają rozporządzenia porządkowe ograniczające używanie materiałów i wyrobów pirotechnicznych.

Tym samym, o ile właściwa terytorialnie rada gminy uchwaliła przepisy odnoszące się do zakazu stosowania petard w dni inne niż przez nią wskazane, to uznać należy, że każdy kto nie stosuje się do przepisów prawa miejscowego w tym zakresie popełnia wykroczenie z art. 54 kw. Jeżeli natomiast rada gminy nie uchwaliła przedmiotowych przepisów, to działania Policji mogą być ukierunkowane przede wszystkim na ocenę, czy korzystanie z przedmiotowych wyrobów narusza przepisy określone w:

- art. 51 kw (zakłócanie spokoju, porządku publicznego lub spoczynku nocnego);
- art. 52 § 1 kw (udział w zgromadzeniu posiadając przy sobie wyroby pirotechniczne);
- art. 83 kw (nieostrożne obchodzenie się z materiałami wybuchowymi, łatwo zapalnymi lub substancjami promieniotwórczymi, wykraczanie przeciwko przepisom o wyrobie, sprzedaży, przechowywaniu, używaniu lub przewożeniu takich materiałów);
- art. 107 kw (złośliwe niepokojenie);
- art. 145 kw (zaśmieszenie miejsca dostępnego dla publiczności).

Wskazane czyny – zabronione jako wykroczenia – podlegają odpowiednio karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny, nagany.

Istotnym jest także podniesienie kwestii występowania negatywnych skutków użytkowania materiałów pirotechnicznych na środowisko.

Zgodnie z *ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 799, z późn. zm.), *ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1471, z późn. zm.), *ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 954) – ocena konsekwencji występowania ewentualnych szkód w środowisku oraz podejmowanie działań zapobiegawczych lub naprawczych ciąży na organach ochrony środowiska.

Zadania Policji w tym zakresie ograniczają się głównie do udzielenia pomocy Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, gdy jest to niezbędne do prawidłowego wykonania czynności kontrolnych (art. 10a *ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska*).

Mając na uwadze fakt, że używanie w sposób nieodpowiedzialny środków pirotechnicznych może wiązać się z narażeniem zwierząt na cierpienie, niezmiernie istotnym jest wskazanie, że zwierzę zgodnie z art. 1 *ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1840, z późn. zm.), nie może być traktowane jak rzecz i należy się jemu humanitarne traktowanie, jak też ochrona i opieka.

Przepisy przywołanej ustawy odnoszą się m. in. do wskazania szeregu zachowań niezgodnych z prawem i podlegających ściganiu karnemu, a odnoszących się do traktowania zwierząt, w tym znęcania się nad zwierzętami.

Ustawa wskazuje na przykłady zachowań zabronionych, a w tym na zadawanie albo świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpień zwierzętom, a w szczególności umyślne zranienie lub okaleczenie zwierzęcia, niestanowiące dozwolonego prawem zabiegu lub doświadczenia na zwierzęciu.

Kary, zgodnie z treścią art. 35 i 37 *ustawy o ochronie zwierząt*, jakie ustawodawca przewidział za powyżej wskazane zachowania uzależnione są od sposobu zachowania sprawcy i tego, czy dopuścił się popełnienia wykroczenia, czy też przestępstwa.

Ustawa Kodeks wykroczeń w art. 78 również penalizuje zachowanie polegające na drażnieniu lub płoszeniu zwierzęcia doprowadzając do tego, że staje się ono niebezpieczne.

Biorąc pod uwagę powyższe, działania Policji związane z kontrolą zasad użytkowania materiałów pirotechnicznych dotyczą głównie sprawdzenia legalności obrotu dostępnych w sprzedaży fajerwerków i petard oraz pełnoletności osób dokonujących zakupu towarów.

DYREKTOR
Biura Prewencji
Komendy Głównej Policji
ml. insp. Robert KUMOR

Opracowano w Biurze Prewencji KGP
Wyk.
- podinsp. Arkadiusz Michalski
- st. asp. Marcin Koldys, tel. 72 152 06

